11-a JARO, N-o 422 MONATA ESPERANTO-GAZETO 25. OKTOBRO 1934

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO, ADMINISTREJO K SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO : 67, avenue Gambetta, Paris 20e
Poŝtĉekaj kontoj je nomo de SAT-Paris : Bruxelles n-o 350 189, S'Gravenhage n-o 211 533, Kopenhago n-o 4 986, Paris n-o 1234 22. Stokholmo n-o 74 153, Wien n-o D-109 068, Zagreb n-o 41 448, Zürich n-o VIII-200 49. Alilande oni pagu per poŝtmandato je nomo de SAT bonvalutaj devizoj en rekom. letero aŭ bankĉeko je nomo de « Bannier ».

Pri la lingvo de l'usonanoj

Ni prezentas al la legantaro la sekvantan artikolon, ĉar ni opinias ĝin koniginda pro diversaj motivoj : 1. Ĉar ĝi per nombroj k faktoj detruas la miton pri la universalo de l'angla lingvo k konsekvence ridindigas tiujn personojn, kiuj kredas devi varbi por la angla lingvo kiel mondlingvo ; 2. Ĉar ĝi estas instrua rilate la lingvan evoluon, la disdialektiĝon de la angla lingvo en vortaro k prononcado ĝis formiĝo de kvazaŭ nova « usona lingvo». Entute la konigo de l'faktoj citItaj en ĉi tiu studo povas esti nur favora al la esperantista propagando. Sekve ni memoru pri tiu ĉi materialo, kiam temas diskuti kun kontraŭuloj.

Red.

Kvankam tio okazas tre longe post la konvena tempo, ni tamen en iu tago devas ekscii la veron pri la angla lingvo en Usono k ĝia supozita universalo. Eĉ ni usonanoj, kiuj veturis jam tra la lando, ne scias la duonon de la faktoj. Estas do vere grave lumigi tiun ĉi aferon en nia organo. Pri la prestiĝo de la angla lingvo en Usono oni estas sendube informita, sed mi nun volas klarigi, kial tiu prestiĝo estas iom fiktiva.

Mi konsultis la plej aŭtoritajan librojn por miaj ciferoj ; ili ne estas « esperanta entuziasma diveno ». Kaj mi multe vojaĝis tra la lando. Nia angla lingvo ŝajnus esti la internacia lingvo estonta al tiu, kiu ne scias ĉiom da faktoj.

Unue, la nomo « Angla lingvo » estas mem bazita sur fikcio, ĉar en Usono estas seriozaj diferencoj inter la usona k angla lingvoj. Multe da usonanoj, kiuj estas pli malpli neinformitoj, neos tion. Sed studo montros, ke tiaj estas la faktoj. Ekzistas granda verko « La usona lingvo » (*The American Language*) de Menken (-ck), kie longa vortolisto estas donita pri originalaj usonaj vortoj. La vorto « Lifto » estas angla vorto pura. Neniu en Usono iel komprenus ĝin, se oni ne estas anglo. « Shop », « Store » k « Bug » signifas en usona lingvo : Fabriko, vendejo k insekto. En angla lingvo, — vendejo, stokejo k filitinsektoj. Verba formo de SHOP en usona estas « iri al vendejo por aĉeti ion ». Tiu diferenco ekzistas en longa listo de aliaj vortoj.

Due, la tono kiun la anglo uzas, eĉ kie la frazo estas tute la sama laŭ vortoj, impresus anglon laŭ malsama maniero ol usonanon. Se oni dirus al anglo post lia demando ĉe la pordo pri amiko, kiu tie loĝas : « Ne, li ne estas » (hejme), anglo komprenus simplan respondon neniel ofendantan, sed usonano komprenus almenaŭ neĝentilan respondon per tiaj vortoj k tre eble insulton, se ĝi estas iom akcentita.

Trie : Ni usonanoj simpligadas la literumadon de vortoj kiaj : *Nabor*. Ĉu vi komprenas tion ? Ĝi signifas iun, kiu loĝas apud vi — *neighbor* (esp-e : najbaro).

La angla lingvo estas neforigeble la reganta lingvo en Usono, sed ĝia universalo estas tre malkompleta. Oni devas scii, ke dum la fruaj tagoj de Usono nur unu plia voĉo decidis pri tio, ke la angla lingvo estu la registara lingvo k ne la germana.

En la kanada ŝtato Kvebeko oni uzas la francan lingvon ĉie, en lernejoj ofte eĉ sen la angla, sur trafiksignoj kun la angla teksto sub la franca, en la parlamento sur egala bazo kiel la angla k alie simile. La franca lerneja lingvo estas tre pura. Mi scias ion pri tio, ĉar mi vojaĝis tra Kanadio kun kolekto da gramofonaj diskoj faritaj en Francio. Mia hejmlingvo, la angla, tie por mi estis tute nekomprenebla. Miloj da kanadaj francoj nun vivas en Orienta Usono k gardas tie ĵaluze la malnovan lingvon k tradicion.

En Teksaso, kiu iam apartenis al Meksikio, la hispana lingvo estas tre multe uzata. Ankaŭ en aliaj ŝtatoj en tiu okcidenta parto de Usono. En Akrono (Ohajo), kie mi loĝas, estas lernejoj, en kiuj la pola, juda k germana lingvoj estas uzataj ekskluzive por la instruo, la angla lingvo tie estas tute bojkotata. En aliaj urboj tia stato ankaŭ ekzistas.

En Nov-Jorko troviĝas vere pli da italoj ol en Romo.

En Suda Usono estas komprenebla diferenco inter la angla prononcado (sono). La angla pronomo « I », kiu signifas « Mi », sonas esperante en la nordo « Aj », en la sudo « A ». Laŭ la lasta maniero parolas ankaŭ la negroj.

Pri la miriga nombro da fremdlingvaj ĵurnaloj ktp. eldonataj en Usono, mi notis la sekvantajn ciferojn lastadatajn :

En 1934 aperas en Usono k Kanadio ĵurnaloj k revuoj en jenaj lingvoj :

Albana	1
Araba	6
Armena	10
Asiria	1
Bulgara	1
Ĉina	18
Ĉeĥa	75
Esperanta	2
Estona	1
Fina	25
Franca (en Usono)	46
» (en Kanadio)	220
Flandra	2
Germana	104
Greka	16
Hispana	51
Holanda	15
Hungara	40
Islanda	3
Itala	133
Japana	28
Juda	35
Jugoslava	25
Kimra	2
Korea	1
Ladina	1
Latva	1
Litova	13
Norvega-Dana	46
Pola	79
Portugala	13

La 15-a Kongreso de SAT

okazos komence de aŭgusto 1935 en

PARIZO

Gekamaradoj, jam nun ŝparu por la vojaĝo, jam nun preparu vin por la partopreno !

Por sendo de aliĝoj k pago de kotizoj oni uzu la adreson de la Sidejo de SAT : 67, avenue Gambetta, Paris 20. — Kotizo : 20 fr. frk., 2 hol. guld., 10 pesetoj, aŭ egalvaloro en aliaj valutoj.

En la venonta numero aperos la Unua komuniko kun precizaj informoj.

Rumana	3
Rusa	17
Sveda	36
Svisa	2
Ukraina	16

Tiuj ĵurnaloj k revuoj tute ne estas malgrandaj. Ekz. 3 ĉeĥaj havas 50.000 abonantojn, unu itala 69.000, unu portugala 104.880, 1 rusa 48.000, 1 sveda 44.000, 1 juda 124.000, 1 greka 20.000, 1 germana 100.000, 1 franca 181.000 abonantojn.

Regule programoj estas elsendataj de radio-stacioj, parolataj en fremdaj lingvoj. Mi povas ĉiusemajne aŭdi ilin en germana, franca, hispana, pola, serba, ukraina, itala, ka. Nia stacio en Akrono povus eĉ esti nomata « internacia » stacio pro tio. Kvankam tia stacio ekzistas ankaŭ en Klevelando kun 1.000.000 da loĝantoj.

La usona lingvo estas internacia aŭ pli bone interŝtata lingvo en nia lando. En la grandaj katalogoj de komercfirmoj oni trovas, ke oni povus sendi mendon en ia ajn lingvo sen timo pri prokrasto. Kial ? Simple ĉar milionoj tute ne kapablas fari seriozan negocon en usona lingvo.

Ni ankaŭ havas preĝejojn, kie nur fremda lingvo estas parolata. Greka, rusa, serba, k multaj aliaj. Nia urbo ne estas fundamente malsama ol la aliaj. (Akrono. — *Red.*

Origina usonano, kiu parolas fremdan lingvon, estas vera esceptulo, k tiuj homoj, kiuj parolas nur usone, konsideras esceptulojn kiel strangulojn.

F. Stancliff.

Ĉe la Laboristaj Esperanto-Asocioj

Le Sveda Lab. Esp. Asocio kongresis.

La 8-a Jarkongreso de la Sveda LEA okazis la 22-23. septembro en Stokholmo (Klara-popoldomo). Partoprenis ĝin proks. 100 K-doj k kiel gastoj reprezentantoj de l'Sveda Esperanto-Asocio, de l'Sveda Esp. Instituto k de l'Lab. Kleriga Asocio A.B.F. K-do E. Erikson faris la malferman paroladon. K-do Hirdman (por A.B.F) akcentis, ke en tiu grava organizo esp-o kun 538 studrondoj okupas hodiaŭ la trian lokon en la vico de l'lekci-fakoj. Du eksterlandaj instruantoj salutis poste la Kongreson. La Komitato de SAT salutis per telegramo. — Sekvis kantado de l'Stokholma laborist-esp. kluba ĥoro, parolado de E. Beperling pri « Homarkulturo » k teatraĵo.

La demando pri eksterlandaj instruantoj estigis pli longan debaton, kiu finiĝis per tio, ke la Estraro ricevis la komision elekti unu asocian kursgvidanton, kies tasko estos helpi la klubojn per konsiloj rilate kursajn k lingvajn demandojn, havigi lernilojn ktp. Propono de l'danaj K-doj pri interskandinava konferenco estos ekzamenata de la Estraro. La spezaro de l'bilanco prezentas sumon de ĉ. 18.000 sv. kr. La ĝisnuna estraro estis reelektata.

(Laŭ « Arbetaren. »)

EL NIA LETERUJO

K-dino 13 373 el Tuluzo (Toulouse) plendas pri du junaj aŭstriaj K-doj, kiuj malfavore sin esprimis pri la SAT-Kongreso al la burĝa « Sisterona Esperantisto ». Tiuj du K-doj, kiuj cetere ne estas SAT-anoj, skribis inter alio :

« Unue niaj impresoj pri la SAT-Kongreso ne estis la plej bonaj, ĉar ŝajnas al ni, ke jam depost la SAT-Stokholma-kongreso (1933) oni pli k pli mallaboremiĝis. Tio signifas, ke oni pli okupiĝis amuzi la ĉeestantaron ol serioze laborigi ĝin ».

Poste ili deklaris, sin kontraŭdirante :

« Due, krom tio, niaj impresoj estis bonaj. Ni rimarkis plezure la fratan akcepton de la perbicikla karavano k la nederlandan amasan karavanon, kiuj ambaŭ estis tre imponaj. »

Do la unuaj impresoj estis ne la plej bonaj, sed poste la unuaj impresoj estis bonaj : ĉar ja la kongresanaro kutime alvenas antaŭ la fermo de la Kongreso.

K-dino 13 373 prave do protestas, donante al ambaŭ lecionon, ke bonedukaj gastoj ne kritikas la mastrinon, kiam ŝi faris ĉion, por agrabligi la restadon al la vizitintoj... Mi vetas, ke dum la mallaŭdata semajno ili ĉion ĝuadis, ĉion profitis, eble satiĝis pli ol la aliaj...

* *

K-do *I.F.* (3398) el Londono priskribas la unuafojan spektaklon de la anglaj faŝistoj en la Hajd-Parko, la 9-9-34 :

« Dum la semajno la tuta urbo estis afiŝumita pri la okazigo de la faŝista kunveno. La Kompartio sendis invitpeton al Labor-Partio por komuna aranĝo de kontraŭfaŝista manifestacio. Sed laŭ sia akceptita politiko la LP rifuzis tiun proponon k eĉ konsilis al siaj anoj ne partopreni ĝin ».

En la Parko estis 8 mil policistoj, rondiris ne nur kavaleraj policistoj, sed ankaŭ policaŭtoj. Mi nombris 17 da ili...

La nombron de faŝistaj partoprenintoj oni taksis je 2550, inter ili 300 virinoj. Ili staris ĉirkaŭ alta podio, sur kiu parolis la ĉefo, O. Mozle (Mosley). Ĉirkaŭ ili estis policistoj, ŝirmantaj ilin kontraŭ la ekstera homamaso, kiun taksas la gazetoj je centmilo. Do du mil faŝistoj bezonis ok mil policistojn por ŝirmo kontraŭ la mokado k furiozo de centmil Londonanoj. Kiam ili foriris al la 7-a kazerno, la amaso akompanis ilin, mokante k eĉ ĵetante kontraŭ la ŝultrojn k vizaĝon de tiu ĉefo etajn paperbulojn. La faŝistoj aspektis kiel grupo da infanoj, kiu iom pekis. Ili hejmeniris, ĉiu al sia urbo, kun la dolora impreso, ke la Londona amaso ne toleros ilin k moke kuraĝas forpeli ilin... ».

— Tamen ŝajnas al ni necese, konsiderante la sociajn kondiĉojn, montri al la simila evoluo en Germanio, kie komence la etnombraj faŝistoj estis same primokitaj de same granda amaso. Se en Anglio la faŝistoj ne jam estas pli multnombraj, do nur pro tio, ke la anglaj kapitalistoj ne jam bezonas ilin. Sed ili estas la rezervo, kiun ili utiligos en konvena tempo ; tiam paperbuletoj estos respondataj per pli malmolaj... (Red).

* *

K-do *G. J. Worst*, Hago, sendis du manuskriptojn, ambaŭ tradukoj. La unua temas pri la kontorproletaro, kiu pli k pli suferas salajro-reduktojn. Bedaŭrinde la ciferoj — cetere tro frazumitaj — diras nenion al la tutmonda K-daro, ĉar mankas la nepra komparilo : la vivkostoj. Kiel utilas al argentina K-do la informo, ke la edziĝinta 25-jara kontoristo en Roterdamo ricevas meze 18.46 guldenojn semajne ? La afero fariĝas nur interesa por eksterholanda K-do, se li ankaŭ ekscias, kion oni povas aĉeti per tiu ĉi sumo.

Cetere, tio estas ofte la manko de tradukoj el nacilingvaj gazetoj. Ĉi tiuj parolas al legantaro, kiu konas la cirkonstancojn, sed tutmonda publiko postulas alian formon de priskribo. Tial la K-doj preferu verki mem artikolojn, se ankaŭ ili eble ne sukcesas la unuan fojon. Certe ja, iom da imagkapablo estas necesa, por senti sin je la loko de la eksterlanda K-do, kiu ofte nenion scias pri la detaloj de alia lando. (Red).

* *

K-do *J. Worms* (18 869), Hago, memorigas pri la interplektiĝo de la armilfabrikantoj sur internacia bazo, tiel ke germanaj soldatoj estis gasumataj de la angloj per gaso fabrikita en Germanio, anglaj soldatoj estis mortpafataj per anglaj kugloj ktp., k opinias, ke « ĉiu penado meti la kontrolon super la armilfabrikado en la manojn de l'ŝtato estas sensenca k malefika klopodado, ĉar la ŝtato nur ekzistas, por plenumi la volon de la kapitalistoj. »

« Por ni efektive » — tiel la K-do daŭrigas — « la nura solvo el la mizero k sklaveco sole estas nia *propra* batalo, kiu havu la tenden-

con : nuligado de *ĉiu* ŝtato, de ĉiu regado super la produktaparato, ĝi nur estu batalo, kiu klopodu meti la produktaparaton (t.e. ĉio, kion la homoj bezonas) en la manojn de la socio, por ke *ĉiu* individuo havu la eblon senlime kontentigi sin pri ĉiuj siaj bezonoj ».

* * *

K-do el Germanio skribas : « La humoro ĉe ni malboniĝas. Konstantaj prezaltigoj : Ĉe oleo k graso ili sumiĝas je 25 % k oni jam anoncas plian altiĝon por la komenco de la nova jaro. Samtempe ni povas konstati tre ofte malboniĝon de la kvalito. Aliflanke la salajroj ne estas altigataj, sed fakte pli malaltigataj. Ankaŭ la luprezoj plialtiĝas. La salajroj de la ministoj (pri tiuj de la ministroj oni nenion aŭdas !) laŭdire baldaŭ estos reduktataj denove... »

Bilanco de la 14-a SAT-Kongreso

Enspezoj	Pesetoj	*Elspezoj*	Pesetoj
Kotizoj	3.960.60	Preskostoj	2.296.50
Donacoj ...	516.—	Salon-luoj	480.—
Venditaj propagandaĵoj	195.25	Aranĝoj (ekskursoj, ktp)	826.75
Venditaj libroj	165.45	Afranko .	485.15
		Diversaj .	318.—
		Aĉetitaj libroj .	192.60
		Al SAT .	238.30
	4.837.30		4.837.30

Rafael Palomares (14 658) *R. Kiles* (13 661)
Luis Hernandez (12 916)

Valencio, la 22-an de septembro 1934.

Kontrolinte ni trovas bonorda ĉi-supran bilancon k danke kvitancas la transdonon de la profit-saldo al SAT. La sumo servis por kovri parte la elspezojn por presigo de la kongresa protokolaro.

Ni volas ankaŭ esprimi nian dankon k gratulon en ĉi tiu loko al la eksa OKK pro ĝia bona laboro por nia afero !

Plenum-Komitato.

La Holandaj Nomadoj

En la aŭg. numero de « S-ulo » la Administracio de SAT nomas la nederlandanojn nomadoj. Laŭ ĝia vidpunkto mi devas konfesi, ke ĝi pravas. Niaj membroj ege multfoje transloĝiĝas. Sed tio havas kaŭzon, kiun mi klarigos. Kompreneble estas unue la ordinaraj kaŭzoj, ekz. edziĝo, malsaniĝo ktp. Sed la aliaj estas pli gravaj.

Nia laboristaro jam sufiĉe frue konsciis pri la malbona stato de la porlaboristaj domoj. Ili estis mallumaj, nefreŝaj k tre malgrandaj. Kiam kreskis la forto de la laboristaj organizoj, ili ne nur postulis malpliigon de la labortempo, sed ankaŭ plibonigon de la loĝejoj. Pere de la deputitoj en la parlamento k komunumoj oni fine sukcesis akiri aŭskulton por siaj postuloj.

Kiam eksterlandano nuntempe vizitas la grandajn urbojn de Nederlando, li estas frapita de la belaj konstruoj, kiuj aperas en la novaj kvartaloj. Multaj laboristoj nun loĝas en aerhavaj domoj, freŝaj k grandaj (almenaŭ kiam ili havas laboron). La plej novaj domoj enhavas duoblan loĝĉambron, halon, kuirejon k 2 aŭ 3 dormo-ĉambrojn. Teretaĝe vi ankoraŭ aldonu malgrandan ĝardenon. Kelkaj jam havas banlokon.

Dum mia vojaĝo al Valencio mi renkontis multajn domojn en Belgio, Francio k Hispanio. Kompare kun tiuj, la domoj ĉe ni ŝajnos al fremduloj vilaoj.

Okazas nun, ke kiam nova kvartalo estas preta, la homoj penas akiri novan domon por ĉesigi la loĝadon en la domaĉoj. Mi ne troigas, kiam mi parolas pri invado de la nova kvartalo. Tiuj kvartaloj sufiĉe ofte estas en si mem jam urboj apud la grandurbo.

Ne ĉiuj baldaŭ kutimiĝas al la nova hejmo, ĉar tre longe ili loĝis en mallumaj kvarmuraj ejoj. Ili sentas sin ne tute hejme k opinias, ke pri tio kulpas la nova domo, do ili serĉas refoje novan. Aliaj, kiuj volonte loĝas en la freŝaj domoj, nun spertas, ke la laborejo estas tro malproksima k ili denove transloĝiĝas.

Eble pro tiuj faktoj, kiuj efektiviĝis en plurjara epoko, la homoj ne plu pensas pri la malfacilaĵoj, kiujn alportas transloĝiĝo k facile ili migradas. Estas vere, ke por kelkaj homoj ĝi fariĝis sporto.

Laŭ mi ankaŭ la fakto, ke multaj senlaboruloj penas trovi laboron en diversaj urboj, donas multan laboron al la Administracioj, por ĉiufoje ŝanĝi la adreson.

Sed, kvankam nia Administracio havas sufiĉe da laboro pro ĉio (mi scias, ke certe estas multe), mi kredas, ke ni povas ĝoji pri ĝi, ĉar ĝi montras prosperan punkton en nia jam sufiĉe malfacila vivo.

J. van Scheepen (18 206).

Raportoj de Frakcioj

Kunsido de la Sennaciista Frakcio, okazinta la 6-an de aŭgusto en Valencio

Prezidis K-do *Paris* ; sekretariis K-do *Bubo*. Agadraporto dumjara ne povis esti legata, tial ke ĝi estas ĉu nesendita de K-do Ŝtadler, ĉu ne perita de la poŝto.

La prezidanto legis longan leteron de K-do *Lanti*, kiu ne ĉeestas en Valencio, sed malgraŭ tio deziras iomete partopreni en niaj laboroj. El tiu letero ni ĉerpis kelkajn partojn, kiuj certe havas intereson por ĉiuj SAT-anoj :

« ... plifirmiĝis mia konvinko, ke la proletaro ne sukcesos tute sin liberigi el ekspluatado, ke eble la homaro refalos en primitivan barbarecon, se daŭre la spiritoj de l'homoj restas sub la mistika influo de l'plej moderna religio, nomita naciismo aŭ patriotismo. Sufiĉas ja ĵeti ekrigardon super la nunan staton de l'mondo, por baldaŭ konstati, ke neniu el la gravaj problemoj, kiuj stariĝis dum la lastaj jaroj en ĉiuj landoj, povas ricevi solvon en nacia kadro. Ĉio, kio estis entreprenata de diversaj registaroj laŭ tia starpunkto, pli k pli montriĝas maltaŭga, maltrafa k en la plej bona okazo nur paliativa.

« Iam ni povis havi la esperon, ke almenaŭ sur unu sesono de l'mondo la monstra, stulta k sangavida patriotisma religio ne estos predikata k trudata. Hodiaŭ ĉiu observema k klarvida homo povas konstati, ke tiu espero ne plu havas fundamenton. Jam de kelka tempo estas sisteme k daŭre farata en Sovetio vasta k intensa agitado por encerbigi patriotismon al la tieaj regatoj. Por pravigi mian aserton, mi citu kelkajn frazojn, kiuj aperis la 9-an de junio 1934 en *La Pravda*. La artikolo aperis kun jena titolo : « POR LA PATRIO ».

« *Por la patrio ! Ĉi tiu vorto ekbruligas la flamon de la heroeco, la flamon de l'krea iniciativo sur ĉiuj kampoj de nia vivo, tiom riĉa k dieca.* Por la patrio ! — *Tiu vorto entuziasmigas dekojn da milionoj da laboristoj por la defendo de ilia nobla patrio k igas ilin pretaj por ĉia ofero.*

« La defendo de l'patrio ! *Ĝi estas la superega leĝo de l'vivo. Kaj kiuj levas la manon kontraŭ la patrion, kiuj perfidas ĝin, tiuj devas esti ekstermataj.*

. . . .

« *La popolo el 170 milionoj da laboristoj, por kiuj la naskiĝa grundo estas la patrino-patrio, kiu nutras per sia sango la glorajn ĝermojn de nova k feliĉa vivo, senmanke k severege punos la patri-perfidulojn.*

« POR LA PATRIO, POR ĜIA HONORO POR ĜIA FORTO K PROSPERO ! »

« La K-do, kiu havigis al mi tiun tekston k alian, kiun mi citos pli poste, aldonis, ke en la sama artikolo la vorto *patrio* kun la supre menciita signifo troviĝas dek-naŭ fojojn !... Kaj ne nur « La Pravda » sed ĉiuj aliaj gravaj gazetoj Sovetiaj entreprenis tiun porpatrian predikadon. — Sed prefere mi tuj konigu al vi la tutan tekston de dekreto, kies frazoj supre cititaj konsistigas nur ties komenton :

« *DEKRETO DE L'CENTRA PLENUM-KOMITATO DE L'SOVETOJ.*

« *Kompletigi la leĝon rilatan al la krimoj kontraŭ la ŝtato per kvar paragrafoj, koncernantaj la perfidon al la patrio.*

« *1. — Ĉiu agado farita de sovetiaj civitanoj kontraŭ la militistan potencon de USSR, ĝian sendependecon aŭ la tuton de ĝia teritorio, kiel, ekzemple, la spionado, la diskonigo de ŝtataj aŭ militistaj sekretoj, la dizerto, la transiro de la limo aŭ aeroplana forkuro eksterlanden, estas punata per morto kun konfisko de ĉiuj havaĵoj. En okazo de malpligravigaj cirkonstancoj la mortpuno estas*

aliigala je 10 jaroj da malliberiĝo kun konfisko super ĉiuj havajoj.

« *II.* — *Koncerne la* militistojn, *nenia malgraviga cirkonstanco estas akceptebla k la samaj punindaj faroj sekvigas mortpunon kun havajkonfisko.*

« *III.* — *En la okazo de limtransiro aŭ de forkuro eksterlanden per aeroplano, la plenrajtaĝaj*[1] *familianoj de l'*militisto, *se iel ajn ili helpis tiun perfidon, aŭ se ili sciis pri ĝi k ne denuncis ĝin al la estraro, estas punataj per 5 ĝis 10 jaroj da malliberigo kun havajkonfisko.*

« *La aliaj plenrajtaĝaj familianoj de l'perfiduloj, ĉu vivantaj kun li, ĉu estantaj sub ĝia prizorgado ĉe la momento de l'perfido, estas senigotaj je voĉdonrajtoj k ekzile sendotaj por 5 jaroj en malproksimajn regionojn de Siberio.*

« *IV.* — *La nedenunco kontraŭ* militisto *pri perfido ĉu en preparo, ĉu jam farita, sekvigas punon je 10 jaroj da malliberigo.*

« *Por la civiluloj la sama delikto estas punata laŭ la paragrafo 12-a de la leĝo pri la krimoj kontraŭ la ŝtato.*

« *La 6-an de junio 1934*

« *La Prezidanto de l'Centra Plenumkomitato*

Kalinin

« *Por la Sekretario de l'Centra Plenumkomitato*

Medviejev. »

« Tia dokumento ne bezonas komentojn por ke ĉiu memstare pensanta homo komprenu ties gravon k ĝustan signifon. Mi tamen volas almenaŭ rimarkigi, ke en la lando, kie laŭdire oni « konstruas socialismon », eĉ civiluloj estas mortpunataj simple pro tio, ke ili provis forkuri eksterlanden.

. . . .

« ... en nia *Manifesto*, sur la pĝ. 21, estas dirite, ke se forpasus dekoj da jaroj sen ke la kapitalismo estu renversata ĉie en la mondo, tiam tre verŝajne la patriotismo ankaŭ enplantiĝus en Sovetio. Nu, mi eraris... pri la limtempo ! Ja, apenaŭ forpasis 5 jaroj k la antaŭvidita fenomeno montriĝas sub siaj plej abomenindaj aspektoj. Tio estas la logika konsekvenco de la Stalina teorio pri eblo starigi socialismon en unu sola lando... »

En alia parto de sia letero *Lanti* donas praktikajn konsilojn por nia agado k rekomendas ĉiel eviti partoprenon en bataloj kun nacieca karaktero ; nur *klasbatalojn* ni subtenu. Nia Frakcio fariĝu aparato, helpanta al la anoj sekurigi sin laŭpove kontraŭ la naciecaj frenezaĵoj, kiuj minacas al ni ĉiuj ; nia laboro iel imitu tiun de la termitoj...

Post la legado de tiu letero, K-do *Paris* montris la fian rolon de la naciismo k akcentis, ke ofte lab. organizoj, anstataŭ ĝin kontraŭbatali, ĝin naskas. Li mencias tiujn internaciistojn, kiuj sin nomas « defendantoj de la plej bone komprenata naciismo » k citas kiel ekzemplojn la aŭtonomiistajn movadojn, kiujn subtenas la Kompartioj. Li klarigas, ke la patrio ne estas rasa, geografia aŭ ekonomia tutaĵo k sekve ne havas ekzistorajton. Ni devas montri al la laboristoj, ke ilia vera intereso estas kontraŭnacieca.

K-do *Ulo* montras, kiel ĉiulande severegaj leĝoj kontraŭ la ŝtat-perfido faras el la nacio plej teruran monstron. Tamen la proletoj ne komprenas la malbonon de nacilima organizmaniero k daŭre sekvas tiun eraran vojon. Estas la grava rolo de esp-o ebligi sennaciecan organizsistemon k la sennaciistoj devas stari unuavice kiel pioniroj, por montri la ĝustan direkton.

Portugala K-do diras, ke ankaŭ en sia lando la nacitendencoj estas fortaj. Li uzos kopion de la letero de Lanti por sia propagando.

K-do *Bubo* insistas, por ke oni jam nun provu funkciigi la aparaton, pri kiu parolis Lanti en sia letero, sed li demandas, ĉu oni devas akcepti iun ajn en tian organizon.

K-do *Paris* vidas certan utilon en tia aparato k opinias nenecese filtradi aniĝantojn al la Sennaciista Frakcio. Li akcentas la valoron de nia *Manifesto* k instigas al ĝia larĝa disvastigo.

K-do *Ulo* sciigas, ke 59 ekz. de tiu broŝuro estas venditaj dum la Kongreso k atentigas pri la neceso klarigi al la esp-a publiko, ke nia Frakcio estas tute sendependa de SAT k ke ĝi ne postulas en ĉi tiu lasta pli da rajtoj ol aliaj frakcioj.

Pro alveno de policisto, kiu celis kontroli, ĉu ni konspiras, k kiu petis la adreson de pluraj ĉeestantoj, la Prezidanto fermis la kunsidon, antaŭ ol ni povis fintrakti ĉiujn demandojn. Ni disiris kantante : *Fratoj al sun'*.

* * *

Intertempe K-do Ŝtadler (Plzen, Ĉeĥoslovakio) sciigis, ke pro sia sanstato li devas rezigni la sekretariecon de la Frakcio. Sekve la Gek-doj estu informataj, ke rilate al la *Sennaciista Bulteno*, al la mendo de la *Manifesto de la Sennaciistoj*, unuvorte al ĉio, kio koncernas la Frakcion, ili bonvolu sin turni al jena adreso : *Esperanto*, 14 avenue de Corbéra, *Paris*, (XII).

Kunsido de la Socialista Frakcio en Valencio

La Socialista Frakcio kunvenis, okaze de la Kongreso de Valencio en la tiea hejmo de la Soc. P. Post vigla diskuto, ĝi *unuanime* akceptis sekvantajn proponojn :

1º Ĉar la poresp-an k peresp-an laboron en iu organizo povas fari plej oportune nur regulaj anoj de ĉi tiu, *la Frakcio akceptos kiel membrojn nur anojn de organizoj aniĝintaj al la 2-a Internacio*[1].

2º Por arigi ĉiujn tiujn esperantistajn anojn akordantajn kun ĝia celo, *la Frakcio akceptos en siaj vicoj ne nur SAT-anojn, sed ankaŭ la simplajn anojn de la LEA-oj sublenantaj SAT-on.*

3º Sekve de ambaŭ tiuj decidoj, *la Frakcio estos titolata :*

« SOCIALISTA FRAKCIO EL S.A.T.-anoj k L.E.A.-anoj » kun tiu precizigo kiel subtitolo :

« *(Grupo de esperantistaj anoj de la 2-a Internacio)* »[1].

4º Ĉiuj anoj de tiu Int-o, membroj de SAT k de la LEA-oj, estos plenrajtaj membroj de la Frakcio, *sen pago de speciala kotizo.* Por havigi al la Frakcio la necesajn *monrimedojn*, alvokoj estos farataj pri donacoj aŭ subvencioj de la anoj de la Frakcio, de simpatiantoj k de socialistaj organizoj.

5º Ĉar la ĝisnuna estraro de la Frakcio rezignis pri sia ofico, k neniu el la ĉeestantoj povas akcepti la gvidadon de la Frakcio, du K-doj estis komisiataj, por *alvoki per* « *S-ulo*» *al la kandidatoj*, k por okazigi *voĉdonadon pri nova estraro.*

6º Tiuokaze, alvoko estu farata, por instigi la Frakcianojn *al pli vigla laborado.* La nova estraro havos kiel unuan taskon la elekton de *delegitoj en la diversaj landoj aŭ organizoj.*

14.519.

Grava alvoko al la Socialistoj !

Naciismo pli k pli progresas ; faŝismo pli k pli disvastiĝas ; pli k pli terure milito minacas....

Ĉu ni ja volas kontraŭagadi ? Se jes, ni ne atendu plu !

Tuj ni devas faligi la lingvajn barojn, kiuj malhelpas nian agadon. Tuj ni devas havigi al niaj socialistaj organizoj la necesan komunan lingvon. Tuj ni devas reunuigi la proletaron, k tiucele zorgi, por ke niaj organizoj uzu k disvastigu esperanton. Por malhelpi, ke iuj profitu la neinformitecon de multaj el niaj K-doj, por plie skismigi nian socesperantistan movadon, k samtempe SAT k niajn LEA-ojn, necesas, ke ni nepre tuj ĉie vigle agadu !

Pro tio, la K-doj ĉeestintaj la

---

[1] Dekokjaruloj.

[1] Tio kompreneble ne signifas, ke eventuala kunlaboro de aliaj K-doj estus malakceptatamale !

[1] Tiu decido estas sciigita al la kongresantoj de K-do Olson.

kunvenon de la Frakcio decidis alvoki al ĉiuj socialistaj anoj de SAT, ke ili

1° Konigu siajn nomon, adreson k eventuale oficojn en la socialistaj organizoj ; 2° Kandidatu por konsistigi la novan estraron de la Frakcio aŭ almenaŭ por esti delegitoj en siaj lando aŭ organizoj ; 3° Sendu sian monsubtenon k se eble tiun de simpatiantoj k de soc. organizoj.

Niaj K-doj bonvolu tiurilate skribi al la oficejo de SAT, kiu transsendos al la K-doj komisiitaj por okazigi *voĉdonelekton de la nova estraro* k por prepari ĝian laboron. Tiuj ambaŭ K-doj bonvolu konigi nepre sian ekzaktan adreson. 14.519.

Tra la Esperanta Gazetaro

Ekonomia k kultura « prospero » en Hitlerio

Multaj sciigoj el Germanio pruvas nian aserton, ke la esperanta movado kiel kultura atributo de liberala ŝtato ne povas prosperi en Hitlerio, ŝtato despota k barbara. Ĵus *Heroldo de Esperanto* sciigas en sia n-o 40, ke ĝi devis maldungi 6 gehelpantojn, inter ili la respondecan redaktoron, s-on Berger. Samtempe ĝi anoncas ke en Nederlando estos arangâta filio de *Heroldo*, kiu memstare laboros k « fariĝos dua ĉefsidejo » de la entrepreno.

Profundajn kverelojn en la burĝa esp. movado en Germanio malkovras ankaŭ *Germana Esperantisto* en n-o de aŭg.-sept., en kiu la prezidanto de GEA (Germana Esperanto-Asocio) riproĉas al la konata esperanto-libristo *Fr. Ellersiek*, ke li mendis verkojn el la SAT-eldonejo, kiel ekzemple la « Plena Vortaro »n. Tiu prezidanto rekomendas al ĉiuj asocianoj rifuzi *ĉiujn* verkojn el nia eldonejo ! Jen vi havas la netan fanatikon k plej ethorizontan vidpunkton vere indan al la germanaj arjoj.

Tiuj ĉi faktoj sufiĉas al la ekstergermania teranaro, por karakterizi la kulturŝtupon de tiu ĉi elito, k ne necesas, ke iu nacisocialisto precizigu sian vidpunkton aparte en la revuo : « Ilin (la esp-istojn en la diversaj landoj) ĝustinformi pri la nova Germanio k pri la vera spirito de la nacisocialista movado, tio signifas kontraŭagi al la malamika propagando per efikaj kontraŭrimedoj ».

Pluaj « kulturagoj » de la hitlera registaro

Aŭdu k miru : *Heroldo* publikigas en n-o 36 « Leteron el Germanio », kiu citas jenajn « kulturagojn » : « Grandega estas la intereso por la *Olimpiado* 1936 en Berlino. Ampleksa stadiono estas konstruata. Ĉiuj sportunuiĝoj ekzercas... » — Nekredeble.

« Novan esplorinstituton por laŭnatura kuracado oni inaŭguris antaŭ nelonge en Dresdeno sub la nomo « Rudolf Hess-malsanulejo ».

« Por savi de pereo diversajn maloftajn bestojn la prusa ministroprezidanto Gjoring fondis *flegejon*, kie libere povas vivi naŭ bizonoj, kvardek alkoj, kelkaj muflonoj[1]... k aziaj sovaĝaj ĉevaloj ». Vere grandanima estas tiu Gjoring ! La komunistojn li volas ekstermi ĝis la lasta ekzemplero.

Post la ŝanĝo en UEA.

La unua numero de *Esperanto* post ekfunkcio de la nova estrara ekipo de UEA aperis, k en la unua paĝo ne plu figuras la kutimaj artikoloj de S-ro Privat, sed ĝi enhavas helpokrion de la nova prezidanto, S-ro L. Bastien. Kiel la asocia kapitalo fordegelis, tion esprimas mallonga alineo :

« Depost tri jaroj la deficito de nia budĝeto atingas ĉiujare 15-20 000 svisajn frankojn. La monrezervo (Asocia Kapitalo), per kiu ĝis nun oni ŝtopis la truojn, estas preskaŭ elĉerpita ; post kelkaj monatoj oni ne plu povos eĉ pagi la oficistojn de nia Centra Oficejo, oni devos « fermi la butikon », se oni ne trovos tujajn severajn rimedojn ».

La entuziasmo de la malfeliĉaj membroj verŝajne ne restos tre varma, se ripete ili devas palpi la monujon.

La amo regas la UEA-Kongresojn.

La burĝaj esperanto-gazetoj reproduktis multajn fotobildojn kun delikataj figuroj de nacie kostumitaj knabinoj aŭ kun izola duo diversseksa, subskribante kun moliĝinta koro : « Por tiuj enamiĝi » (Heroldo), « Ho, kiom ŝvelas la vira koro... » (Svenska Esperanto-Tidningen) « Esperanto taŭgas ! Holandino k svedo trovis unu la alian ». (Samloke) Kaj tiel plu.

La grandioza ideo de lingvo internacia ! Eble estas nur miskompreno de la mallongigo « UEA », kiun kelkaj tradukas libere « Unuiĝo de Esperantistaj Amantoj ».

Facilega solvo.

Oomoto Internacia havas ĉiam koncizan respondon pri la aktualaj problemoj. En n-o 9 la redaktoro, S-ro Niŝimura, rekomendas la Mondfamilian Sistemon de S-o Onisabro Deguĉi k nomas tion eĉ « Marksismo de l'Spiritualistoj ». Li malkovras la fakton, ke la laborantaj laboristoj havas ne sufiĉan liberan tempon, dum la senlaboruloj havas tro da ĝi. « Kiel eliri el tiu ĉi malfacilaĵo ? » — « Oni devas *dividi la laboron* ». Vere genia eltrovo. Sed la tuta aserto estas kondiĉa : « *Se* oni konsideras la homaron kiel « unu grandan rondon familian » la solvo estas facilega. »

Saĝo, pro kiu ni dankas. Estus interesa la respondo, kiel s-ro Niŝimura intencas instrui al la kapitalistoj, ke ili sin konsideru kiel membrojn de la « granda rondo familia » k akceptu egalan parton de la dividita laboro... k egalan salajron.

La « Suda Kruco » en Aŭstralio

ne estas granda k ofte aperanta revuo esperantista, sed ĝi distingiĝas agrable de la plimulto el siaj kolegoj en pli « civilizitaj » landoj. Ĝi ne ankoraŭ estas infektita de la faŝisma bacilo k portas ankoraŭ ĉe la frunto la moton, heredaĵon el la plej bona tempo de la burĝa esperanto-movado, « Mondpaco » k « Mondfrateco ».

Adreso : Box 731 F, Elizabethstr. P.O. *Melbourne*, Aŭstralio. Prezo 1 internacia respondkupono. *H. P.*

La gazet-eldonema malsano.

Ankoraŭ nova literatura esp. gazeto en Japanio ! Nomo : *Aganto*. Tendenco : « La antaŭenmarŝo, kiun Japanujo montris depost la Manĉuria afero en la kampoj de politiko k ekonomio, ne povas resti nemontrata en div. flankoj de la socia kulturo, k estas senbezone diri, ke ĝi estas plej bone esprimata en *literaturo*. Jen kial naskiĝis AGANTO ».

La redakcio opinias ankaŭ, ke « la nombro de la nun ekzistantaj esp. gazetoj de literaturo estas tro malgranda por la tutmonda legantaro... » Jen la optimismo de ĉiuj komencantoj ; ju pli granda la dozo de tiu ismo, des pli granda poste la profundo de l'seniluziiĝo. Kaj oni notos plian viktimon de la esp-ista malsano nomata gazeteldonemo[1]. *N. B.*

[1] Sovaĝaj ŝafoj.

Ekster nia movado

Semajna gazeto, eldonata en Londono « European Herald » (Eŭropa Heroldo), kiu aperis ĝis nun kvinlingve, ekde la 28. septembro enkondukis esperantlingvan parton (tri kolonoj ĉiusemajne). La gazeto estas 12-paĝa, en Berlina gazetformato (30 × 40 cm.) ; ponumera prezo : fr. fr. 1.25. Adr. « Ludgate House », 110-111 Fleet Street, *London*, E.C. 4.— La n-o de 28.IX entenas sur la unua paĝo gravan propagandan artikolon en angla lingvo, kun motivigo pri enkonduko de la esperantlingva parto.

La septembra eldono de l'angla « Neniam plu milito » (*No More War*) entenas interesan artikolon de D-ro Pot, en kiu li priskribas, kiel li instruis esp-on al kelkcent indiĝenoj de Borneo, malajanoj, ĉinoj k japanoj, el kiuj ĉiuj bone progresis.

Laŭ kongresa decido la organo de l'Jugoslavaj poŝtistoj k telegrafistoj publikigas en ĉiu numero esp-paĝon.

En Parizo (16, rue Brey, proksime de la Triumfarko) malfermiĝis Esperanta Restoracio « Ĉe la Verda Stelo ».

Esperantista lingva komitato k Akademio.

Pro sia elekto kiel prezidanto de U.E.A., *S-o Generalo Bastien* rezignis pri la ofico de direktoro de la Sekcio « Komuna Vortaro ». *S-ro W. Bailey* estas elektita de la Akademio por anstataŭi lin. La Akademio elektis korespondantino *Fraŭlinon Lidja Zamenhof*, k korespondantoj *S-on Inĝ. D-ron Orengo*, direktoron de la Sekcio « Teknikaj Vortaroj », k *S-on R. Kreuz*, direktoron de U.E.A.

La jarlibro de la Lingva Komitato k de ĝia Akademio por 1934 aperis. Ĝi entenas la liston de la L.K.-anoj, aranĝitan laŭ nacioj. Al la nomo de ĉiu L.K.-ano estas kunigitaj la datoj de lia naskiĝo, de lia esperantistiĝo, de lia elekto al la L.K., k eventuale de lia elekto al la Akademio. — Por ricevi tiun ĉi jarlibron, sin turni al la *Centra Esperantista Librejo (*11, *Rue de Sèvres, Paris)*. Prezo : 2 Fr. fr.

La Prezidanto :
M. Rollet de l'Isle.

[1] Redakcia adr. : 2 Kudan 3-chome, Kojimaĉi-ku, *Tokio*. Abonpr. : 2 sv. fr. jare. Monata. 8 paĝoj en form. 15 × 23 cm.

Pri la «Alarmistoj» en Nederlando

(vd. la n-on 420 de « S-ulo ») bonvolu korekti, ke la « alarmistoj » ne apartigis sin de la *anarkista junularo*, sed male : ili apartigis sin de la *mal*junaj anarkistoj pro diferenco de vidpunkto.

NEKROLOGO

Mortis la 23-an de aŭgusto

K-do Ramon DUART

en Valencio, kiu, post longa senlaboreco akirinte oficon kiel fajro-estingisto, ĉe la unua ekzerco pereis en la flamoj.

Bonan memoron al li k niajn sincerajn kondolencojn al lia frato-SAT-ano !

Recenzejo

Universala Esperanto-Asocio Jarlibro de la Esperanto-Movado. 1934. — U.E.A. 1, Tour de l'Ile, *Genève.* 336 pĝ. Form. 11 × 16. Nur por membroj.

Kiel en la antaŭaj jaroj, ankaŭ ĉi tiu Jarlibro entenas krom la adresaro de l'*delegitoj* k *vicdelegitoj* (kiuj respondas al Perantoj ĉe SAT) informojn de turisma k komerca intereso. Ni rimarkis, ke kelkafoje estas presitaj lokoj, en kiuj delegita ofico « vakas ». Tia enpreso laŭ nia opinio ne havas multe da senco; tamen ĝi signifas verŝajne, ke en tiu loko iam ekzistis delegito, k ke oni tre esperas trovi en ĝi baldaŭ novan... Korektinde (p. 92) : Aŭstrio oficiale (k laŭfakte) ne plu estas respubliko ! — Lerte faritaj desegnoj devas klarigi la tiom komplikan « organizan problemon » de la neŭtrala movado. Entute la Jarlibro estas unu el la plej utilaj, praktike uzeblaj eldonajoj de la neŭtralaj esperantistoj.

Jan Kikuĉi : *Amo de Toofuuroo k du aliaj teatraĵoj.* El la japana trad. *Joŝiŝi Simomura.* 88 pĝ. Form. 13 × 20. Prezo : broŝ. 1.20 sv. fk. + 10% por afranko. (AELA-membroj nur 40% de la vendprezo). Eld. *Literatura Mondo, Budapest.*

Post kiam oni iom alkutimiĝis al la legado de paĝoj, en kiuj svarmas japanaj propraj nomoj k aludoj pri japanaj moroj k religiaj strangaĵoj, k en kiuj regas iu aparta naivo de priskribo k koncepto, kiun ni trovis jam ĉe aliaj literaturaĵoj al ni venintaj el Japanio, — tiam oni povas legi kun sufiĉe da ĝuo la du unuajn teatraĵojn; ilia drameca efiko estas senduba. La tria, farso, estas banala k senvalora infanaĵo.

La lingvo de l'tradukaĵo estas senriproĉa. Aro da preseraroj tamen ĝenas la leganton, same la konservo de neprononceblaj vortoj (*rjoo* !), kiuj certe estus esperantigeblaj.

Encyklopedyczny Slownik Esperancko-Polski (verkis M. Gutermana), I. kajero. Eld. « Esperanto por ĉiuj, Nowolipki 36, Warszawa. 1934. 16 pĝ. Form. 12 × 17. Prezo de l'tuta verko : 10 zlotoj.

Jen la unua kajero de *Esperanto-Pola Vortaro*, kiu laŭ la unuaj provopaĝoj havos sufiĉe grandan amplekson k entenos ankaŭ maloftajn vortojn (botanikajn ktp). La formato ŝajnas al ni tro malgranda kompare kun la grandlitera teksto ne tre dense kompostita, ĉar tiel sur ĉiu paĝo troviĝas nur malgranda nombro da vortoj.

Internacia Centra Komitato de la Esp. Movado: Dudekkvina Universala Kongreso de Esperanto (Köln, 29. julio — 5. aŭgusto 1933). Oficiala Protokolo. Raportaro, Statistikoj.

Japana Esp.ista Ligo Fervojista: Studo pri Instalo de stangoframita fertrabo per ŝipo. Verkis : S. Kasai, inĝeniero; trad. H. Jaĵma. 14 paĝoj hektografitaj (gazetformato).

Gentaj Festoj. Programteksto ankaŭ en esperanto de lokaj festoj, kiuj okazis dum la dua duono de julio en Gento (Belgio).

La Insulo Tekselo (Nederlando). Tre bele prezentita, ilustrita prospekto, kun priskribo pri la batalo de la tekselanoj kontraŭ la maro. Havebla ĉe : Teksela Esperanto-Federacio, Parkstr. 10, *Den Burg* (Texel).

Dr. Juan Lazarte: Socializacion de la Medicina. Ediciones Iman, Lavalle 1485, Buenos Aires. 90 pĝ. Form. 13 × 18. Prezo : 30 ctv. Hispanlingva.

N. B.

POR ŜTOPI LA BREĈON

29. listo.

Belaud, St. Nazareto	fr. fr. 13.—
E. Lefebvre, Viroflay	fr. fr. 10.—
Ulo	fr. fr. 17.50
-ero	fr. fr. 7.50

Komuniko de la Administracio

El la Leipziga tempo kelkaj membroj k libristoj restas ankoraŭ debetaj. Spite nian plurfojan admonon, likvidiĝis nur parte tiuj saldoj k evidentiĝas, ke iuj debitoroj estas absolute nesolventaj; aliaj eĉ ne respondas al niaj demandoj (iun tagon ni publikigos la nomojn de tiuj ŝuldantoj !). Rezultas el tio grava perdo por nia Asocio.

Pro tiu sperto ni decidis, por estonto, plenumi nur la mendojn jam pagitajn k ne plu fidi al promesoj. (Kompreneble tio ne koncernas la fidelajn klientojn, kies sinteno al ni estis ĝis nun senpeka rilate la pagon).

Krome oni notu, ke ni ne akceptas *metalan* mononel iu ajn lando, nek *paperan* el Bulgario, Estonio, Litovio k sim.

Memornoto

Priesper. artik. k notojn enhavis : *Signalen*, Stokh. 13., 20., 27.9., 4.10.; *Arbetaren*, Stokh., 20., 24., 29.9.; *De Fakkel*, Amsterd., 5.10.; *Renobasion*, Mexico, 23.8.

Pri la SAT-Kongreso raportis : *Helios* (naturamika gaz.), Valencia, sept.; *Robotnik*, Varsovio, 6.9., *Tribuna*, Tandil, 1.8., *El Trabajo*, Mar del Plata, 2.8., *La Tarde*, Pergamino, 3.8., *Di Presse* (juda), Buenos Aires, 2.8. (la 4 lastaj estas sudamerikaj gazetoj); *Bulteno de Nova Sento*, Barcelono, sept., *Bulteno de Prol. Grupo Esp-ista « Juneco »*, Barcelono, sept.

Korespondado

Francio.

Laborista Esp. Grupo, 23, Place Rihour, *Lille*, dez. kor. kĉl. Respondo garantiata.

Nederlando.

K-do *J. C. Tjeenk Willink, Hattem*, dez. interŝ. PM. kĉl. Certe respondos. Mi koresp. per ĉiuj lingvoj.

K-do *H. Helmers*, Hasebroekstr. 23, *Den Haag*, dez. koresp. k interŝ. PI., kĉl. Gek-doj pĉt. Resp. gar.

Grupeto da virinoj dez. koresp. kĉl. pri ĉiuj temoj, sed prefere pri kontraŭmilita movado. Adreso: *Overbeek*, Zonneplein 21, *Amsterdam* (N.).

Nederl. K-dino, studanta la norvegan lingvon, dez. kor. kun norvego pri la lingvo, moroj, vivmaniero, ktp. *H. Baars-Jelgersma*, Bolkbeekstraat 37 bis, *Utrecht.*

20-jara mehanikisto dez. koresp. kun Gek-doj en ĉl., L., PI., pĉt. K-do *Walther Larsen*, Fagerheimsgt. 11, *Oslo*, Norvegio.

Radio Programo

Pro tio ke la notoj de l'Internacia Radio-Servo Esp-ista estas kompilataj en Germanio, ni lastatempe ne plu ricevas ilin el tie; niaj klopodoj ricevi ĝin de alia flanko ne ankoraŭ sukcesis. Ni refunkciigos la rubrikon tuj kiam eble.

Por nia Instruo

La turka lingvo artefarata lingvo

En Angoro, la ĉefurbo de Turkio, oni laboras jam pli ol du jarojn por verki grandan turkan gramatikon k novan vortaron de la turka lingvo. La gramatiko jam estas preta, sed la Vortara Komisiono ankoraŭ plulaboras. Tiuj scienculoj, ariĝintaj en Angoro, ne povas trovi tradukojn por ŝiuj vortoj, kiujn enhavas la franca « Dictionnaire Larousse » (Larusa Enciklopedia Vortaro), sur kies bazo la laboro estas farata. La malfaciloj estas grandaj ankaŭ pro tio, ke la Komisiono volas ekstermi la arabajn k persajn radikojn el la turka lingvo. Ĝi laŭeble klopodas trovi la originajn vortojn turkajn, el kiuj oni povus fari novajn vortojn. Evidentiĝis, ke en la nura litero « A » oni bezonos kelkajn milojn da tiaj vortoj, ĉefe sciencaj.

Simile okazis k okazadas, kvankam eble en malpli granda skalo, ankaŭ rilate la aliajn lingvojn. Oni kreas novajn vortojn, kiuj tamen perfekte eniĝas la vivantan lingvon k fariĝas ties organaj eroj. La scienca turka lingvo estas grandparte artefarata, sed eble daŭros ne jardekon, k la turklingvaj studentoj ne konscios pri tio, parolante ĝin flue. Same senbaza estas la riproĉo pri artefariteco, ofte farata al esperanto, kiu hodiaŭ ankaŭ jam estas vivanta lingvo parolata de multaj homoj.[1]

Kaj la SAT-anoj, raciemaj homoj, ĝuste pro tio ankaŭ ŝatas esperanton, ĉar ĝi estas artefarita, racie farita k ne nur instinkte transprenita lingvo.

[1] La historio pri lingvoj montras multajn ekzemplojn pri artefariteco. Citinda ekzemplo estas la nuntempa germana lingvo, kiu ricevis sian formon per la fundamentaj reformoj de Luter. Estas simpla malkono aŭ ignoremo de tiuj personoj, kiuj riproŝas la artefaritecon de esperanto al ni esperantistoj, uzantaj sian lingvon en la praktiko.

Le Gérant: L. Glodeau.

Farita de labor-sindikatanoj

Pres. Granchamp, Annemasse-770-10-34